

■ Ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Ἀγιολόγιο τῆς Δύσεως

Ἡ Ἁγία Ἔμπα, Ἡγουμένη ἐν Κόλντινχαμ (Ἀγγλία) † 25ῆ Αὐγούστου 683

Ἡ Ἁγία Ἔμπα (St. Æbbe, Ebbe), ἐπίσης γνωστὴ ὡς «Ἐμπα ἡ Πρεσβυτέρα», γεννήθηκε περίπου τὸ 615 στὴν βασιλικὴ οἰκογένεια τοῦ Βασιλείου τῆς Βερνικίας στὴν Βόρεια Ἀγγλία.

Ὁ πατέρας τῆς ἦταν ὁ Βασιλεὺς Ἐθελφριθ (Æthelfrith), ὁ ὁποῖος κυβέρνησε τὴν Βερνικία ἀπὸ τὸ 592, ὅπως καὶ τὴν Ντέιρα ἀπὸ τὸ 604 μέχρι τὸ θάνατό του τὸ 616 (ἡ συγχώνευσις αὐτῶν τῶν δύο περιοχῶν ὠνομάσθηκε Νορθουμβρία).

Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τῆς ἦταν ὁ Ἅγιος Μάρτυς Ὄσουάλδος (St. Oswald, † Μνήμη: 5ῆ Αὐγούστου, *βλ. ἐδῶ*) καὶ ὁ Ἅγιος Ὄσγουϊος (St. Oswiu, † Μνήμη: 15ῆ Φεβρουαρίου), Βασιλεῖς τῆς Νορθουμβρίας.

Ἄφου ὁ πατέρας τῆς σκοτώθηκε στὴν μάχη τοῦ Μπότρυ (Bawtry), ἡ μητέρα τῆς Ἁγίας Ἔμπα, ἡ Ἄχα (Acha), πῆρε τὰ παιδιά τῆς στὸ Βασίλειο τῆς Ντάλ Ριάτα (Dál Riata), βορειοδυτικὰ τῆς Σκωτίας, τὸ ὁποῖο ἰδρύθηκε ἀπὸ Ἴρλανδοὺς Γαλάτες ἀποίκους. Τότε ἡ Πριγκίπισσα Ἔμπα ἦταν μικρὸ κορίτσι.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Ἐδουῖνος, ὁ θεῖος τῆς Ἁγίας Ἔμπα ἀπὸ τὴν μητέρα τῆς, ὁ ὁποῖος ἀσπάσθηκε τὴν Πίστι πολὺ ἀργότερα, ἀνέλαβε τὸν θρόνο τῆς Νορθουμβρίας. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἡ Ντάλ Ριάτα ἦταν προπύργιο τοῦ Χριστιανισμοῦ (σὲ ἀντίθεσι μὲ τὸ ἐν πολλοῖς παγανιστικὸ Πίκτλαντ [Pictland] στὴν ὑπόλοιπη Σκωτία καὶ τὴν Νορθουμβρία στὴν Ἀγγλία), καὶ πολλὰ πνευματικὰ καὶ μοναστικὰ κέντρα ἐμφανίσθηκαν ἐκεῖ, μὲ πλέον διάσημο τὸ Μοναστήρι τῆς Αἰόνα ποὺ ἴδρυσε ὁ Ἴρλανδὸς Ὅσιος Κολόμπα († Μνήμη: 9ῆ Ἰουνίου, *βλ. ἐδῶ*), τὸ 563.

Υπὸ τὴν προστασία τῶν Βασιλέων τῆς Ντὰλ Ριάτα, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐγκολλωθῆ τὴν ἰρλανδικὴ πνευματικὴ παράδοσι, ἡ Ἁγία ᾽Εμπα καὶ οἱ συγγενεῖς τῆς προσῆλθαν στὸν Χριστιανισμό καὶ βαπτίσθηκαν.

* * *

Τὸ 630, ὅταν ὁ ἀδελφός τῆς ᾽Οσιος ᾽Οσουάλδος ἐγίνε Βασιλεὺς τῆς Νορθουμβρίας καὶ ὑπέρμαχος τῆς ᾽Ορθοδόξου Πίστεως, ἡ Ἁγία ᾽Εμπα ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν πατρίδα τῆς καὶ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ εὐαγγελίσῃ τοὺς Νορθουμβρίους, οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν ἀκόμη εἰδωλολάτρες. **Τὸ 635**, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Ἁγίου ᾽Οσουάλδου, ὁ Ἴρλανδὸς Ἅγιος ᾽Εἰνταν († Μνήμη: 31η Αὐγούστου, **βλ. ἐδῶ**), πρῶην μαθητῆς τῆς Ἀϊόνα, στάλθηκε στὴν Νορθούμβρια καὶ ἵδρυσε τὴν Μονὴ Λίντισφαρν, ἡ ὁποία ἐγίνε φάρος τοῦ ᾽Ορθόδοξου Μοναχισμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς μαθήσεως.

Ἡ Ἁγία ᾽Εμπα ἦταν ὁμορφὴ καὶ εἴλκυσε μνηστῆρες, ἀλλὰ ἡ Πριγκίπισσα ἐπέλεξε νὰ γίνῃ νύμφη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔλαβε τὴν κουρὰ περίπου τὸ 640. **Σύμφωνα** μὲ τὴν ὄψιμη παράδοσι, ἐκάρη Μοναχὴ στὸ Λίντισφαρν ἀπὸ τὸν Ἅγιο Φινᾶνο (St. Finan, † Μνήμη: 17η Φεβρουαρίου), ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἐγίνε διάδοχος τοῦ Ἁγίου ᾽Εἰνταν ὡς Ἡγούμενος καὶ Ἐπίσκοπος. **Χωρὶς ἀμφιβολία**, ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος ᾽Εἰνταν, ἦταν μεταξὺ τῶν πνευματικῶν καθοδηγητῶν καὶ φίλων τῆς Ἁγίας ᾽Εμπα.

Καλὰ ἐκπαιδευμένη στὴν Μοναχικὴ ζωὴ, μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἀδελφῶν τῆς, ἡ παρθένος τοῦ Θεοῦ ἵδρυσε ἐν εὐθέτω χρόνῳ τὸ περίφημο διπλὸ Μοναστήρι τῆς στὸ Κόλντιγχαμ (τὸ ἀρχικὸ του ὄνομα, σύμφωνα μὲ τὸν Ἅγιο Βέδα, ἦταν «urbs Coludi», ποὺ σημαίνει «φρούριο τοῦ Κόλουντ», καὶ ἀργότερα ἐγίνε γνωστὸ ὡς Colodaesburg), μὲ δύο Κοινότητες Μοναχῶν καὶ Μοναζουσῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγκαταβίβωναν χωριστὰ καὶ προσεύχονταν στὴν ἴδια Ἐκκλησία. **Ἐκείνη** τὴν ἐποχὴ, τὸ Κόλντιγχαμ ἦταν μέρος τῆς Νοθρουμβρίας στὴν Ἀγγλία, εὐρίσκεται τῶρα στὴν περιοχὴ Σκώτις Μπόρντερς (Scottish Borders) τῆς Σκωτίας.

Ἐξωτερικὸ τῆς Ἐκκλησίας Coldingham Priory. Scottish Borders.

Ἀυστυχῶς, γνωρίζουμε ἐλάχιστα γιὰ τὴν δρᾶσι τῆς Ἁγίας ᾽Εμπας ὡς Ἡγουμένης. **Διακρίθηκε** γιὰ τὴν σοφία τῆς, τὴν ὑποδειγματικὴ ἁγία βιοτὴ τῆς καὶ τὴν διδασκαλία τῆς, ἡ ὁποία συνέβαλε στὴν μεταστροφή πολλῶν εἰδωλολατρῶν στὴν ᾽Ορθοδοξία. **Εἶναι** πιθανόν, ὅτι ἡ Ἁγία ᾽Εμπα, στὴν διοίκησι τοῦ Κόλντιγχαμ, μιμήθηκε τὴν περίφημη σύγχρονή τῆς Ἁγία Χίλντα († Μνήμη: 17η Νοεμβρίου, **βλ. ἐδῶ**), ἡ ὁποία ἦταν Ἡγουμένη τοῦ Χουίτμπυ (Whitby) στὴν Νορθουβρία τὴν ἴδια ἐποχὴ.

Ὁ Κίρκχιλλ στὸ St. Abb's Head, στὰ σύνορα τῆς Σκωτίας.

Τὸ Μοναστήρι τῆς Ἑμπα εὐρίσκετο περὶπου εἴκοσι πέντε μίλια βόρεια τοῦ Λίντισφαρν, στὴν ἀκτὴ τῆς Βόρειας Θαλάσσης στὴν νοτιο-ανατολικὴ Σκωτία, μὲ κρύο καιρὸ, ἰσχυρὲς καταιγίδες καὶ μεγάλα κύματα. **Μέχρι** πρόσφατα, οἱ ἱστορικοὶ διαφωνοῦσαν γιὰ τὴν ἀκριβῆ τοποθεσία τῆς Μονῆς. **Κάποιοι** ὑποστήριζαν, ὅτι εὐρίσκετο στὸ σημερινὸ χωριὸ Κόλντιγγαμ καὶ ἄλλοι ὅτι εὐρίσκετο στὸ Κίρκχιλλ (Kirkhill) μὲ θέα τὸ βραχώδες ἀκρωτήρι Ἁγίας Ἑμπα Χέντ (St. Abb's Head, τὸ ὁποῖο πῆρε τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἑμπα). **Οἱ** ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφὲς ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τῆς DigVentures, ποὺ πραγματοποιήθηκαν ἀπὸ τὸ 2017 ἕως τὸ 2019, ἀπέδειξαν ὅτι τὸ Μοναστήρι τῆς βρισκόταν στὸ Κόλντιγγαμ – ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται τὸ σημερινὸ Coldingham Priory.

Ῥωσισμένοι Μοναχοὶ καὶ Μοναχὲς τοῦ Κόλντιγγαμ παραμέλησαν τὶς ἀγρυπνίες καὶ τὶς προσευχὲς καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς Ἡγουμενίας τῆς ἦταν δύσκολο γιὰ τὴν Ἁγία Ἑμπα νὰ διατηρήσῃ τὴν τάξι στὴν Μονή. **Γιὰ** τὸν λόγο αὐτό, ζήτησε ἀπὸ τὸν μεγάλο ἀσκητὴ Ἅγιο Κουθβέρτο τοῦ Λίντισφαρν († Μνήμη: 20ῆ Μαρτίου, **βλ. ἐδῶ**), ἕναν ἐπιφανῆ ποιμένα καὶ θαυματουργό, νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ Κολντίνγαμ καὶ νὰ νουθετήσῃ τοὺς τροφίμους του.

* * *

Κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἐπισκέψεις τοῦ Ἁγίου Κουθβέρτου συνέβη τὸ περίφημο θαῦμα μὲ τὶς ἐνυδρίδες (ἢ βίδρες: ὑδρόβια ἢ ἡμιυδρόβια σαρκοφάγα θηλαστικά).

Ἄς παραθέσουμε ἀπὸ τὸν Βίο τοῦ Ἁγίου Κουθβέρτου τοῦ Βέδα (Κεφάλαιο 10, μετάφρασις στὰ ἀγγλικά ἀπὸ τὸν J.A. Giles):

«**Καθὼς** αὐτὸς ὁ Ἅγιος ἀνὴρ ἀποκτοῦσε φήμη λόγῳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν θαυμάτων του, ἡ Ἑμπα, μία εὐσεβὴς γυναίκα καὶ δούλη τοῦ Χριστοῦ, ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὸς Μοναστηριοῦ σὲ ἕνα μέρος ποὺ ὀνομαζόταν πόλις τοῦ Κολουδίου, διακεκριμένη τόσο γιὰ τὴν εὐσέβεια ὅσο καὶ γιὰ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴ τῆς, διότι ἦταν ἀδελφὴ τοῦ Βασιλέως Ὁσοῦϊου. **Ἔστειλε** ἀγγελιοφόρους στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ Μοναστήρι τῆς. **Αὐτὸ** τὸ ἀγαπητικὸ μῆνυμα ἀπὸ τὴν δούλη τοῦ Κυρίου του δὲν ἦταν δυνατὸν ἐκεῖνος νὰ τὸ ἀντιμετωπίσῃ μὲ ἀμέλεια, ἀλλά, ἀφοῦ ἦλθε στὸν τόπο καὶ παρέμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες ἐκεῖ, ἐπιβεβαίωσε, μὲ τὴν ζωὴ καὶ τὴν συνομιλία του, τὸν δρόμο τῆς ἀλήθειας, τὸν ὁποῖον ἐδίδασκε. **Ἐδῶ**, ὅπως καὶ ἀλλοῦ, ἐξήρχετο ἕξω, ὅταν οἱ ἄλλοι ἀνεπαύοντο, καὶ ἀφοῦ περνοῦσε τὴν νύκτα σὲ ἐγρήγορσι, ἐπέστρεφε στὸ κελλί

του την ώρα της πρωϊνής προσευχής. **Μία** νύκτα, ένας Άδελφός της Μονής τον είδε να εξέρχεται μόνος του και τον άκολουθησε για να δῆ τι πάη να κάνη. **Έ**κείνος, όταν έφυγε από την Μονή, κατέβηκε στην θάλασσα, μπῆκε μέσα, έως ότου τὸ νερὸ έφθασε στὸν λαιμὸ καὶ τὰ χέρια του καὶ πέρασε την νύκτα δοξολογῶν τὸν Θεό. **Ό**ταν πλησίασε ἡ αὐγὴ τῆς ἡμέρας, ἐξῆλθε ἀπὸ τὴν θάλασσα, ἔπεσε στὰ γόνατα καὶ ἄρχισε πάλι νὰ προσεύχεται. **Έ**νῶ τὸ ἔκανε αὐτό, δύο τετράποδα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουν βίδρες, ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν θάλασσα, ἔπεσαν ἐνώπιόν του στὴν ἄμμο, ἐφύσησαν στὰ πόδια του καὶ τὰ σκούπισαν μὲ τὸ τρίχωμά τους, καὶ ἀφοῦ ἔλαβαν τὴν εὐλογία του, ἐπέστρεψαν στὸ φυσικό τους στοιχείο. **Ό** Κουθβέρτος ἐπέστρεψε στὸ οἶκημα ἐγκαίρως, γιὰ νὰ συμμετάσχη στοὺς συνηθισμένους ὕμνους μὲ τοὺς ἄλλους Άδελφούς.

Ό Άδελφός, ὁ ὁποῖος τὸν περίμενε στὰ ὑψώματα, ἦταν τόσο τρομοκρατημένος, ὥστε μὲ δυσκολία ἔφθασε στὸ κελλί του καὶ ἐνωρὶς τὸ πρῶτῃ ἦλθε καὶ ἔπεσε στὰ πόδιά του, ζητῶν συγχώρησι διότι δὲν εἶχε ἀμφιβολία ὅτι ὁ Κουθβέρτος ἐγνώριζε πλήρως ὅλα ὅσα εἶχαν συμβῆ.

Ό Κουθβέρτος τοῦ ἀπήντησε: **“Τί** συμβαίνει, Άδελφέ μου; **Τί** ἔκανες; **Μ**ὲ ἀκολουθήσες γιὰ νὰ δῆς τί ἐπρόκειτο νὰ κάνω; **Σ**ὲ συγχωρῶ ὑπὸ ἓναν ὄρο: νὰ μὴν τὸ πῆς σὲ κανέναν πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό μου”. **Σ**ὲ αὐτὸ ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἔδειξε τὴν δόξα Του στοὺς Μαθητές του στὸ Ὅρος, εἶπε: **“Μ**ηδενὶ εἶπτε τὸ ὄραμα ἕως οὔ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ”. **Ό**ταν ὁ Άδελφός συναίνεσε σὲ αὐτὸν τὸν ὄρο, τοῦ ἔδωσε τὴν εὐλογία του καὶ τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ κάθε ταραχῆ. **Ό** ἄνθρωπος ἀπέκρυψε τὸ θαῦμα αὐτὸ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ Άγίου Κουθβέρτου, ἀλλά, μετὰ τὸν θάνατό του, ἐφρόντισε νὰ τὸ πῆ ὅσο τὸ δυνατόν σὲ περισσότερους ἀνθρώπους»¹.

* * *

Άπὸ τὴν δεκαετία τοῦ 660 καὶ ἔπειτα ἡ Άγία Ἔμπα εἶχε σημαντική ἐπιρροή στὴν Άγία Ἐθελδρέδα (Αουντρέϊ), Ἡγουμένη τῆς Ἔλυ (Άγγλία, † Μνήμη: 23ῃ Ἰουνίου, **βλ. ἐδῶ**). **Τὸ** ἔτος 672, ἡ Άγία Ἐθελδρέδα χωρίσθηκε ἀπὸ τὸν ὀνομαστὸ σύζυγό της, τὸν Βασιλέα Ἐγκφριθ (Egfrith) τῆς Νορθουμβρίας (670-685, ἀνεψιὸς τῆς Ἔμπα), ἔλαβε τὸ Μοναχικὸ Σχῆμα καὶ γιὰ κάποιον χρονικὸ διάστημα ἐγκαταβίωσε στὸ Κόλντιγχαμ, ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τῆς Άγίας Ἔμπας, πρὶν μεταβῆ νότια στὴν νῆσο Ἔλυ.

Ἡ Άγία Ἔμπα ἐπικοινωνοῦσε καὶ μὲ ἄλλους συγχρόνους αὐτῆς Άγίους. **Μ**εσολάβησε γιὰ τὸν μεγάλον Ἱεραπόστολον, Ἐπίσκοπον καὶ

οικοδόμο Ἐκκλησιῶν Ἅγιο Οὐίλφρεϊδο, Ἐπίσκοπο Ὑόρκης († Μνήμη: 12η Ὀκτωβρίου), ὁ ὁποῖος ἀντιμετώπιζε ἄδικη μεταχείρισι ἀπὸ τοὺς Βασιλεῖς.

* * *

Τὸ 681 ὁ ἴδιος ὁ Βασιλεὺς Ἔγκφριθ ἐπισκέφθηκε τὴν Μονὴ τῆς Ἁγίας Ἐμπα μὲ τὴν δεύτερη σύζυγό του, τὴν Ἑρμενμπούργκα (Ermenburga), ἡ ὁποία εἶχε καταβληθῆ ἀπὸ ἀσθένεια μετὰ τὴν ἄδικη φυλάκισι τοῦ Ἁγίου Οὐίλφρεϊδου καὶ τὴν

κλοπὴ τῶν ἱερῶν Λειψάνων, τὰ ὁποῖα ἔφερε ὁ Οὐίλφρεϊδος.

Τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ ἀφηγεῖται ὁ παλαιότερος Βίος τοῦ Ἁγίου Οὐίλφρεϊδου τοῦ Ἐντοῦις Στέφανος (Eddius Stefanus), ἀπόσπασμα τοῦ ὁποίου παραθέτουμε (Κεφάλαιο 39, μετάφρασις J.F. Webb, Penguin Books LTD, Harmondsworth, Middlesex, πρωτοτυπία 1965):

«**Ἐν** τῷ μεταξύ, ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα προχωροῦσαν μέσα ἀπὸ τίς πόλεις, τὰ φρούρια καὶ τὰ χωριά μὲ κοσμικὴ μεγαλοπρέπεια καὶ καθημερινὲς ἐορτὲς καὶ χαρὲς, στὴν πορεία τῶν ὁποίων ἐφθασαν στὸ γυναικεῖο Μοναστήρι τοῦ Κόλντιγγαμ. **Ἡ** Ἡγουμένη, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Βασιλέως Ὄσουϊου, ἡ Ἐμπα, ἦταν μιὰ πολὺ σοφὴ καὶ ἁγία γυναίκα. **Στὸ** μέρος αὐτὸ ἡ Βασίλισσα ὑπέστη ἐπίθεσι τῶν πονηρῶν πνευμάτων κατὰ τὴν διάρκειά τῆς νυκτὸς καί, ὅπως καὶ στὴν περίπτωσι τῆς συζύγου τοῦ Πιλάτου, οἱ κρίσεις ἦταν τόσο ἔντονες, ὥστε μετὰ βίας ἀναμενόταν νὰ ἀντέξῃ μέχρι τὴν ἡμέρα. **Τὸ** ξημέρωμα, ἡ Ἡγουμένη ἦλθε στὴν Βασίλισσα καὶ τὴν βρῆκε καθηλωμένη στὴν κλίνη, μὲ τοὺς μῦς τῶν ἄκρων τῆς συσπασμένου. **Προφανῶς** ἀπέθνησκε. **Ἡ** Ἡγουμένη Ἐμπα πῆγε στὸν Βασιλέα καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια τοῦ εἶπε τὴν αἰτία τῆς συμφορᾶς, δηλαδὴ τὸν κατηγορήσε. **Ἐ**γνωρίζω μὲ βεβαιότητα, ὅτι ἐξεδιώξες τὸν Οὐίλφρεϊδο ἀπὸ τὴν Ἔδρα του χωρὶς λόγο. **Ὁ** ἴδιος ὠδηγήθηκε στὴν ἐξορία καὶ πῆγε στὴν Ρώμη γιὰ νὰ ζητήσῃ ἐπανόρθωσι. **Τ**ώρα ἐπέστρεψε ἀπὸ αὐτὴ τὴν Ἔδρα, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἴδια ἐξουσία μὲ τὸν ἴδιο τὸν Ἅγιο Πέτρο νὰ λύνη καὶ νὰ δένη. **Καὶ** τί ἄλλο ἔκανες ἀπὸ τὸ νὰ περιφρονήσης τίς ἐντολὲς του καὶ νὰ λεηλατήσης τὸν Ἐπίσκοπο; **Σ**τὴν συνέχεια, γιὰ νὰ συσσωρεύσης πτῶσι ἐπὶ τὴν πτῶσι, τὸν ἐκλείσεις στὴν φυλακὴ. **Ἄ**κουσε, υἱέ μου, τὴν συμβουλὴ τῆς μητέρας σου. **Ἄ**υσε τὰ δεσμὰ του. **Ἀ**πόδωσε τὰ Λείψανα, τὰ ὁποῖα ἡ Βασίλισσά σου πῆρε ἀπὸ τὸ λαιμὸ του καὶ τὰ μετέφερε ἀπὸ πόλι σὲ πόλι σὰν τὴν κιβωτὸ τοῦ Κυρίου, γιὰ τὴν

δική της ἀπώλεια. **Σ**τείλε ἕναν ἀγγελιοφόρο μαζί τους. **Τ**ὸ καλύτερο θὰ ἦταν νὰ τὸν ἀποκαταστήσετε ὡς Ἐπίσκοπο, ἀλλὰ ἂν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ κάνετε, ἀφήστε τοῦλάχιστον αὐτὸν καὶ τοὺς φίλους του νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ Βασίλειο καὶ νὰ πᾶνε ὅπου θέλουν. **Κ**άνε αὐτὸ καὶ θὰ ζήσετε καὶ ἡ Βασίλισσά σου θὰ ἀνακάμψη. **Ἄ**ν δὲν ὑπακούσης, μάρτυς μου ὁ Θεός, δὲν θὰ γλυτώσετε τὴν τιμωρία”. **Ὁ** Βασιλεὺς ὑπήκουσε τὴν ἀγία μητέρα, ἐλευθέρωσε τὸν Ἐπίσκοπο καὶ τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ μὲ τὰ Λεῖψανα καὶ τοὺς φίλους του. **Κ**αὶ ἡ Βασίλισσα ἀνέρρωσε».

* * *

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ζοῦσε ἕνας ἅγιος Ἡσυχαστὴς ποὺ ὀνομαζόταν Ἀδαμνᾶνος (St. Adamnan, Adomnán, † Μνήμη: 31η Ἰανουαρίου), στὴν Κοινότητα τῶν Μοναχῶν τοῦ Κόλντιγχαμ ὑπὸ τὴν Ἁγία Ἔμπα. **Γ**εννήθηκε στὴν Ἰρλανδία, χειροτονήθηκε Ἱερομόναχος καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ προσκυνήματός του στὴν Σκωτία παρέμεινε στὸ Κόλντιγχαμ. (Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸν μεγάλο συνονόματό του, τὸν Ἅγιο Ἀδαμνᾶνο τῆς Αἰόνα [† Μνήμη: 23η Σεπτεμβρίου], τὸν συγγραφέα τοῦ Βίου τοῦ Ἁγίου Κολόμβου). **Ὁ** Ἀδαμνᾶνος διέπρεψε στὴν ἀσκητικὴ ζωὴ, στὴν αὐστηρὴ τήρησι ὅλων τῶν μοναστικῶν κανόνων καὶ κατήγγειλε κάποια μέλη τῆς Κοινότητος, τὰ ὁποῖα συμπεριφέρονταν μὲ ἄτακτο τρόπο. **Σ**ὲ ἕνα ὄραμα τοῦ ἀποκαλύφθηκε, ὅτι στὸ μέλλον τὸ Μοναστήρι θὰ καταστρεφόταν ἀπὸ πυρκαϊὰ ἐξ αἰτίας «τοῦ συχνοῦ κουτσομπολιοῦ καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος» ὠρισμένων Μοναχῶν καὶ Μοναζουσῶν του. **Ὁ**ταν ἄκουσαν τὴν προφητεία αὐτῆ, οἱ ἀμελεῖς Μοναχοὶ διώρθωσαν τοὺς τρόπους τους, ἀλλὰ ὄχι γιὰ πολὺ. **Μ**ετὰ τοὺς θανάτους τοῦ Ἁγίου Ἀδαμνᾶνου (περ. 680) καὶ τῆς Ἁγίας Ἔμπα, τὸ Μοναστήρι ὑπέστη καταστροφὴ: καταστράφηκε ἀπὸ πυρκαϊὰ τὸ 686. **Κ**τίσθηκε ὁμως πάλι σύντομα.

Ἐπάρχουν κάποιες ἐνδείξεις, ὅτι τὸ Κόλντιγχαμ δὲν ἦταν τὸ μοναδικὸ ἐπίτευγμα τῆς Ἁγίας Ἔμπα: πιθανὸν νὰ ἴδρυσε μικρὲς μοναστικὲς Κοινότητες στὸ St. Abb's Head (κοντὰ στὸ Κόλντιγχαμ σὲ ἕνα ἐγκαταλελειμμένο ἀπὸ καιρὸ ὄχυρὸ) καὶ στὸ Ἐμπχεστερ (Ebbchester), στὸν ποταμὸ Ντέρουεντ (Derwent), στὴν σημερινὴ κομητεία Ντούραμ (Durham) τῆς Ἀγγλίας – καὶ τὰ δύο μέρη ἔχουν πάρει τὸ ὄνομά της.

Ἡ Ἁγία Ἔμπα ἀναπαύθηκε εἰρηνικὰ τὸ 683 σὲ προχωρημένη ἡλικία, σεβαστὴ καὶ ἀγαπητὴ σὲ ὅλους. **Π**ολλὰ θαύματα ἀποδόθηκαν στὴν μεσιτεία της. **Ἡ** φήμη τῆς ἀγιότητός της ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε τὴν τιμοῦσαν ὡς Ἁγία ἀμέσως μετὰ τὴν Κοίμησί της καὶ ὠρισμένα τοπωνύμια στὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Σκωτία ἔφεραν τὸ ὄνομά της. **Τ**ὸ ὄνομά της εὐρίσκεται σὲ πολλὰ πρῶιμα ἡμερολόγια, ἰδίως σὲ αὐτὰ τοῦ Ντούραμ, τοῦ Γουῖντσκομπ (Winchcombe) καὶ τοῦ Ἀμπερντίν (Aberdeen).

Ἄν καὶ ἡ ζωὴ τῆς ὀρθοδόξου μοναστικῆς Κοι-
νότητος στὸ Κόλντιγχαμ συνεχίστηκε γιὰ
200 χρόνια μετὰ τὴν ἀνάπαυσι τῆς Ἁγίας Ἐμπα,
δὲν ἦταν ποτὲ τόσο ἰσχυρὰ καὶ μεγάλη ὅσο ἐπὶ
τῆς Ἁγίας αὐτῆς Ἡγουμένης.

St. Abb's Head.

* * *

Ἡ Ἡγουμένη Ἐμπα δὲν πρέπει νὰ συγχέε-
ται μὲ μιὰ ἄλλη Ἁγία, τὴν Ἁγία Ἐμπα τὴν «νεωτέρα», Ἡγουμένη καὶ
ἐκείνη τοῦ Κόλντιγχαμ, ἡ ὁποία τιμᾶται τὴν 4ῃ Ἀπριλίου. **Σχεδὸν** ἡ
μόνη πηγὴ γιὰ τὴν Ἁγία αὐτὴ εἶναι ὁ Μάτθιου Πάρις (Matthew Paris),
ἓνας Ἄγγλος Μοναχὸς καὶ χρονογράφος τοῦ ΙΓ' αἰ., ὁ ὁποῖος χρησι-
μοποίησε πιθανώτατα παλαιότερες μαρτυρίες. **Σύμφωνα** μὲ αὐτόν, ἡ
Ἐμπα ἢ νεωτέρα ἦταν ἡ τελευταία Ἡγουμένη τοῦ Κόλντιγχαμ, πρὶν
ἀπὸ τὴν καταστροφή του ἀπὸ τοὺς Δανοὺς τὸ 870.

Ἐμαρτύρησε μαζί μὲ ὀλόκληρη τὴν Κοινότητά της ἀπὸ τοὺς Βί-
κινγκς εἰσβολεῖς. **Ἐφθασαν** στὸ Κόλντιγχαμ λίγο ἀφ' ὅτου ἡ Ἡγου-
μένη εἶχε προειδοποιήσει τὴν Κοινότητά της. **Σύμφωνα** μὲ τὴν πα-
ράδοσι, γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν ἀγνότητά τους ἀπέναντι στοὺς
βαρβάρους, ἡ Ἐμπα καὶ οἱ Μοναχὲς της ἔκοψαν τὴν μύτη καὶ τὰ χεῖ-
λη τους μὲ ξυράφι. **Τρομοκρατημένοι** ἀπὸ τὸ θέαμα, οἱ εἰδωλόλατρες
ὑπεχώρησαν ἀρχικά, ἀλλὰ ἐπέστρεψαν λίγο ἀργότερα καὶ ἔκαψαν
τὸ Μοναστήρι μὲ ὄλους τοὺς κατοίκους του.

Τὰ τελευταία ἔτη συντάχθηκαν ὀρθόδοξες Ἀκολουθίες στὴν ἀγ-
γλικὴ γλῶσσα γιὰ τὴν Ὁσία Ἐμπα, πρώτη Ἡγουμένη τοῦ Κόλντιγ-
χαμ, καὶ τὴν Ὁσιομάρτυρα Ἐμπα, καὶ τοὺς φονευθέντας μαζί της,
ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μοναχὸ Ἰωσήφ (Lambertson)².

* * *

Μετὰ τὸ 870, ἡ μοναστικὴ ζωὴ δὲν ἐπανῆλθε στὸ Κόλντιγχαμ γιὰ
μεγάλο χρονικὸ διάστημα. **Σιγά-σιγά** τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ξεθώ-
ριασε τὴν ἀρχικὴ ὁμορφιὰ τοῦ Κόλντιγχαμ, τοῦ St. Abb's Head καὶ
τοῦ Ἐμπχεστερ, ἀλλὰ κανένα κύμα δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ σβῆσῃ τὴν
μνήμη τῶν ἀρετῶν τῆς ἰδρύτριας Ἐμπα στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων.

Στὰ τέλη τοῦ ΙΑ' αἰῶνα, μετὰ τὴν Νορμανδικὴ κατάκτηση, τὰ
Λείψανα τῆς Ἁγίας Ἐμπα ἀνακαλύφθηκαν καὶ τὸ 1098 ὁ Βασιλεὺς
Ἐντγκαρ Α' τῆς Σκωτίας (Edgar I, 1097-1107) προίκισε ἐκτάσεις γιὰ
τὸ νέο ρωμαιοκαθολικὸ βενεδικτίνικο Μοναστήρι Coldingham Priory
πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας, τοῦ Ἁγίου Κουθβέρτου, τῆς Ἁγίας Ἐμπα
(ἀναφερόμενο συχνὰ ἀργότερα ὡς Ἀββαεῖον τῆς Παρθένου Μαρί-
ας)³. **Ὁ** Ναός του ἐγκαινιάσθηκε τὸ 1100, ἀλλὰ τὸ Ἀββαεῖον ἰδρύθη-
κε ἐπίσημα ὑπὸ τὸν Βασιλέα Δαβίδ Α' τῆς Σκωτίας (1124-1153). **Οἱ**
Ἀδελφοὶ τοῦ Ἀββαείου ἀποτελοῦνταν ἀπὸ Μοναχοὺς τοῦ Ντούραμ.

Ἀναπτύχθηκε σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καὶ πλέον ἀκμάζοντα στὴν Σκωτία καὶ σὲ κέντρο ἐμπορίου τοῦ μαλλιῶ.

Ἔτσι, ἡ τιμὴ πρὸς τὴν Ἁγία Ἐμπα ἀναβίωσε σὲ ὅλη τὴν Σκωτία καὶ τὴν Βόρεια Ἀγγλία. **Μ**έρος τῶν Λειψάνων τῆς φυλάσσονταν στὸ Κόλντιγχαμ καὶ ἓνα ἄλλο μέρος στὸ Ντούραμ. **Σ**τὸ Ἀββαεῖον φυλάσσόταν ἓνα μικροσκοπικὸ κομμάτι τοῦ Ἀληθινοῦ Σταυροῦ καὶ ἓνα καρφὶ ἀπὸ τὴν σταύρωσι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ 1560, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Σκωτσέζικης Μεταρρυθμίσεως, τὸ Κοινόβιο Κόλντιγχαμ διαλύθηκε, τὰ Λείψανα τῆς Ἁγίας Ἐμπα καὶ ἄλλα ἱερὰ ἀντικείμενα καταστράφηκαν καὶ τὰ ἐδάφη του πέρασαν σὲ ἓναν τοπικὸ γαιοκτήμονα.

Ἡ κατεδάφισις τοῦ Ἀββαείου ὠλοκληρώθηκε τὸ 1650, ὅταν ὁ Ὀλιβερ Κρόμγουελ τὸ πολιόρκησε καὶ ἐδίωξε ὠρισμένους βασιλικούς, οἱ ὅποιοι εἶχαν καταφύγει στὸ ἐσωτερικὸ του. Ἀργότερα χρησιμοποιήθηκε ὡς λατομεῖο ἀπὸ τοὺς ντόπιους.

Τὸ 1852 κατασκευάσθηκε ἓνας θαυμάσιος νέος Ναὸς στὸ Κόλντιγχαμ μὲ ὑλικά ἀπὸ τὰ εἐρείπια τοῦ Κοινοβίου Κόλντιγχαμ. **Ο** Ναὸς αὐτὸς λειτουργεῖ μέχρι σήμερα. Ἀνήκει στὴν Πρεσβυτεριανὴ Ἐκκλησία τῆς Σκωτίας καὶ ὀνομάζεται «Coldingham Priory».

Τὰ εἐρείπια τῆς ἀρχικῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Ἐμπα ἀνακαλύφθηκαν δίπλα στὸ Ναὸ αὐτὸ τὸ 2019. **Μ**εταξὺ τῶν πλέον ἐντυπωσιακῶν εὐρημάτων ἦταν ἡ ἀρχικὴ τάφος, ἡ ὀχύρωμα (vallum), τὸ ὁποῖο περιέβαλλε τὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Ἐμπα. **Σ**ήμερα ἀπὸ τὴν ὑποτιθέμενη Κοινότητα τῆς Ἁγίας Ἐμπα στὸ St. Abb's Head κοντὰ στὸ Κόλντιγχαμ σώζονται μόνο τὰ θεμέλια τοῦ τείχους, τὰ εἐρείπια τοῦ παρεκκλησίου καὶ ἓνα πηγάδι⁴.

Ἐνα κορίτσι, τυφλὸ ἀπὸ τὸ ἓνα μάτι καὶ κουφὸ ἀπὸ τὸ ἓνα αὐτί, θεραπεύθηκε ἀφοῦ προσευχήθηκε στὸ παρεκκλήσι ἐπὶ δεκαπέντε νύκτες.

* * *

Στὸ ἔργο του «Τὰ Ἱερώτερα μέρη τῆς Βρετανίας» (Britain's Holiest Places), ὁ Νίκ Μάχιου Σμιθ (Nick Mahew Smith) ἀναφέρει δύο μικροὺς ὄρμους δίπλα στὸ St. Abb's Head: ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Ἅγιο Κουθβέρτο γιὰ νυχτερινὴ προσευχὴ στὰ νερὰ (ὁ κόλπος Horse Castle Bay). **Ο** ἄλλος ὄρμος διατηρεῖ ἓναν θάλαμο πηγῆς, ὁ ὁποῖος ἦταν δημοφιλὴς μεταξὺ τῶν προσκυνητῶν, οἱ ὅποιοι ἔρχονταν παλαιότερα γιὰ νὰ τιμήσουν τοὺς τοπικοὺς Ἁγίους – ἓνα ἄλλο πηγάδι εὐρίσκεται κοντὰ καὶ εἶναι ἀφιερωμένο στὴν Ἁγία Ἐμπα (αὐτὸς ὁ δευτερός ὄρμος ὀνομάζεται Well Mouth).

Τὸ χωριὸ Ἐμπχεστερ, στὴν κομητεία

Ντούραμ, εύρσκεται στην θέση τοῦ ρωμαϊκοῦ ὄχυροῦ Βιντομόρα (Vindomora). **Π**ιστεύεται, ὅτι ἡ Ἁγία Ἔμπα ἴδρυσε ἐδῶ ἓνα ἀπὸ τὰ Μοναστήριά της, ἀλλὰ στην συνέχεια λεηλατήθηκε ἀπὸ πειρατὲς καὶ δὲν ἀποκαταστάθηκε ποτέ. **Ὁ** Ναὸς τοῦ χωριοῦ εἶναι ἀφιερωμένος στην Ἁγία Ἔμπα καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ΙΑ΄ ἢ ΙΒ΄ αἰῶνα, ἐνῶ τὰ θεμέλιά του εἶναι προνορμανδικά. **Ὡ**στόσο, δὲν ἔχουν βρεθῆ μέχρι στιγμῆς ἴχνη παλαιότερου Μοναστηριοῦ. **Κ**ατὰ τὸν Μεσαίωνα αὐτὸ τὸ ἀπομονωμένο καὶ ἀγροτικὸ σημεῖο προσεῖλκυε πολλοὺς Ἑρημίτες καὶ ἦταν γνωστὸ ὡς καταφύγιο γιὰ τοὺς Ἀναχωρητὲς.

Παρεκκλήσι Ἁγίας Ἔμπα στὸ Ἔμπας Νόκ, κατὰ τὴν διάρκεια ἀνασκαφῶν τοῦ 2012.

Στὸ χωριὸ Μπέντνελλ (Beadnell) τοῦ Νόρθεμπερλαντ (Northumberland) ὑπάρχει ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Ἔμπα, ὁ ὁποῖος κτίσθηκε ὡς παρεκκλήσι τὸν ΙΗ΄ αἰῶνα καὶ ἀνοικοδομήθηκε τὸν ἐπόμενο αἰῶνα. **Ἐ**κτὸς ἀπὸ αὐτὸ, ὑπάρχει ἓνα στενὸ ἀκρωτήριο ποῦ ὀνομάζεται Ἔμπας Νόκ (Ebb's Nook) στην ἄκρη τοῦ χωριοῦ, ὅπου τὸ 1853 ἀνακαλύφθηκε ἓνα πολὺ ἀρχαῖο πέτρινο Παρεκκλήσι. **Τ**ὸ Παρεκκλήσι ἦταν ἀφιερωμένο στην Ἁγία Ἔμπα καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ΙΓ΄ αἰῶνα. **Κ**ατὰ τὴν διάρκεια τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν τὸ 2012, εὔρεθησαν γύρω του πολλοὶ τάφοι, πολὺ προγενέστερα Λεῖψανα καὶ μία σειρὰ ἀπὸ χωματουργικὰ ἔργα, πιθανῶς τοῦ Ζ΄ αἰῶνος, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπουν στοὺς ἱστορικοὺς νὰ ὑποθέσουν, ὅτι ἡ Ἁγία Ἔμπα ἴδρυσε ἐδῶ ἓνα Ἑρημητήριο/Σκήτη καὶ τὸ μεταγενέστερο Παρεκκλήσι ἀνεγέρθηκε γιὰ νὰ τὴν τιμήσῃ.

Τέλος, μία συνοικία, ἓνας δρόμος καὶ ἓνας ἐνοριακὸς Ναὸς στην πόλι τῆς Ὁξφόρδης φέρουν τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Ἔμπα («St. Ebbes»). **Ἱ**στορικά, πιθανὸν νὰ ἦταν ὁ παλαιότερος ἐνοριακὸς Ναὸς σὲ αὐτὴ τὴν πανεπιστημιακὴ πόλι. **Σ**ύμφωνα μὲ μία ἐκδοχὴ, ἡ παρουσία ἐνὸς Ναοῦ τῆς Ἁγίας Ἔμπα τόσο μακριὰ στὸ νότο, ἐξηγεῖται ἂν ἡ Ὁσία συνῶδευσε τὸν ἀδελφὸ της Ἅγιον Ὁσουάλδο στὸ κοντινὸ Ντόρτσεστερ (Dorchester-on-Thames), προκειμένου νὰ παραστῆ στην βάπτισι τοῦ Βασιλέως Κινεγκίλς τοῦ Οὐέσσεξ (Cynegils of Wessex) ἀπὸ τὸν Ἅγιο Βιρίνο, Ἐπίσκοπο ἐν Δόρτσεστερ, (St. Birinus, † Μνήμη: 3η Δεκεμβρίου) καὶ Φωτιστοῦ τῆς περιοχῆς αὐτῆς. **Ἐ**τσι, ὁ Ναὸς αὐτὸς πιθανὸν νὰ κτίσθηκε γιὰ νὰ τιμήσῃ τὴν ἐπίσκεψι τῆς Ἁγίας παρθένου στην περιοχὴ.

* * *

Ἰσως αὐτὴ ἡ Ἁγία Πριγκίπισσα, μία ἀπὸ τὶς πολυάριθμες ἰσχυρὲς γυναῖκες τῶν πρώτων ἀγγλικῶν χρόνων τοῦ Ζ΄ αἰῶνα, θὰ πρέπει νὰ τιμᾶται ἰσότιμα μὲ τὸν ἀδελφὸ της Ἅγιο Ὁσουάλδο, ὁ ὁποῖος ἴδρυσε τὸ Μοναστήρι Λίντισφαρν, γράφων ἱστορία καὶ διαφωτίζων τὴν

Βορειοανατολική Ἀγγλία. Ὁμοίως, ἡ ἀδελφή του Ἁγία Ἔμπα ἱδρυσε τὸ Κόλντινχαμ, ἔγραψε ἱστορία καὶ συνέβαλε στὸν διαφωτισμὸ τῆς Νοτιοανατολικῆς Σκωτίας. **Εἶ**ναι πραγματικὰ δύο πολὺφωτοὶ ἀστέρες – δύο ἀπὸ τοὺς πολλοὺς– οἱ ὁποῖοι λάμπουν στὸ στερέωμα τῆς Βρετανίας τοῦ Ζ' αἰῶνος.

Ἁγία Ἔμπα, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν!

(*) **Βλ.** https://orthochristian.com/133791.html#_ftnref4. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

1. Βλ. <https://sourcebooks.fordham.edu/basis/bede-cuthbert.asp>

2. Βλ. <http://orthodoxengland.org.uk/servebbo.htm> καὶ <http://orthodoxengland.org.uk/servebby.htm>

3. Ἐνωρίτερα ὁ Βασιλεὺς Ἔντγκαρ εἶχε ἐκθρονισθῆ, ἀλλὰ ἀφοῦ εἶδε σὲ ὄραμα τὸν Ἅγιο Κουθβέρτο, ὁ ὁποῖος τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὁ Ἔντγκαρ πῆρε τὸ Λάβαρο ἀπὸ τὸ Durham Priory, ἐπέστρεψε στὴν Σκωτία μὲ ἓναν στρατό, τὸν ὁποῖον εἶχε συγκεντρώσει στὴν Ἀγγλία καὶ ἐνίκησε. **Τ**ότε ἀνοίξε τὸ Coldingham Priory σὲ ἔνδειξι εὐγνωμοσύνης γιὰ τὴν ἀνάκτησι τοῦ θρόνου του.

Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγιῶ Θεῷ, τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ, προσκύνησις καὶ εὐχαριστία, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν!

